

DE MARTYRUM
honoribus.

Honores Martyribus exhibiti ab Ecclesia in terris, & à Deo in cælis, plures sunt, & admodum illustres, & amplissimi quos si expendere nitar fusè & singulatim, longam texam tractationem. Insigniores tamen numerabo, & illustrabo pro hujus libri coronide, cum ad Martyrum præmium omnino specent.

C A P. XIII.

De Martyrum honoribus universim.

Quanto in honore, & insigni pretio sint semper habendi Ecclesiæ Martyres ostendit imprimis coronatus Vates futurorum præficius Psalm. 138. 17. ubi sermonem esse de SS. Martyribus recè sentit Divus Augustinus, existimans ibi eos maximè commendari, qui pro Dei nomine passi sunt. Similiter S. Gregor. Mag. & S. Ambros. infra referendi. Ait ergo David: *Mibi autem nimis honorati sunt amici tui Deus; nimis confortatus est principatus eorum.* Pro, amici (ut observavi lib. 2. cap. 8.) potest ex Hebræo legi, *sodales, socii, proximi, familiares tui;* vel etiam cogitationes tuæ. Et ex nonnullorum mente apud Pintum in cap. 1. Danielis; *tribulaciones tuæ, seu tribulati, & divexati tui.* Ut appareat, eos laudari à Davide, qui ad præstantissimam Dei amicitiam, & familiaritatem sunt eveniti; ea præfertim de causa, quòd tribulations pro Christo subierint generosè. Propterea illos tantopere à se honorari, & magnificari, dignosque esse, ut ab omnibus omnicultu, & honore affiantur, testatur pius Vates. *Nimis honorati sunt;* id est supra omnem mensuram honorati. Chaldeus, S. Hieronym. & Felix vertunt; *Quam honorabiles facti sunt.* Ex Hebræo etiam transferri potest; *nimis pretiosi.* Genebrardus: *In pretio, & honore miki sunt valde eos copiose, studioseque colo, & veneror.* Alii efferunt; *valde incredibiliter honorati:* quasi ea sint, adeò plura, & eximia, quæ Deus ipse per se, squalique creaturas divinitus patravit in Martyrum suorum honorem, ut valde incredibili videantur. Jam ergo accipe Sancti Ambrosij verba in calce ser. 93. deSS. Nazario, & Celsio: *Miki autem valde honorificandi sunt amici tui Deus. Honorare debemus servos Dei, quanto magis amicos Dei?* De quibus alio loco dicit: *Dominus custodit omnia ossa eorum, & unum ex his non conteretur.* Honoro enim in carne Martyris exceptas pro Christi nomine cicatrices; honoro viventis memoriam perennitatem virtutis; honoro per confessionem Domini sacratos cineres; honoro in cineribus semina eternitatis; honoro corpus, quod miki Dominum meum ostendit diligere, quod me propter Dominum mortem docuit non timere. *Cur autem non honorent corpus*

S. Aug.

Ps. 138. 18.

Pintus.

Chalde.
S. Hiero.
Felix.
Geneb.

S. Ambr.

illud fideles, quod reverentur & dæmones? quod & afflixerunt in supplicio, sed glorificant in sepulchro. Honoro itaque corpus, quod Christus honoravit in gladio, quod cum Christo regnabit in celo. Quid pro Davidi eloqui commentario, & ad rem nostram dici potuit luculentius?

1682 Subtexit Vates: *Nimis confortatus est principatus eorum.* Hieronymus ex Hebræo; S. Hiero.

Quam fortis pauperes eorum; id est pauperes, seu afflitti (idem sunt ex usu Sacrae Scripturæ) inter tuos sunt fortis. Genebrardus explicat: excellentia, & dignitas eorum, quam est potens, & fortis, & multiplex; quantum invalidit. Chaldeus: *Quam validi sunt Principes eorum.* Certè his verbis ostendit, quas ob causas nimio in honore, & cultu fint Martyres habendi, propterea nempe quòd subeundo tormenta, & necem pro Christo, locum summum in Ecclesia teneant, atque apice dignitatis excellant; res enim summa martyrium, ut fusè probavimus lib. 2. Ita Regium Cantorem interpretatur Magnus Gregorius hom. 22. S. Greg.

in Evangelia: ubi post alia ad rem, subdit: *Occidi possunt, & flecti nequeunt.* Nimis ergo confortatus est principatus eorum. In ista ergo passione, qua cederunt in morte carnis, vide quanum fuerit culmen mentis. Vnde hoc nisi quia honoratus est principatus eorum? Juxta hæc, duo restant disquirenda sequentibus capitibus. Primum à quibus Martyres honorati. Secundum quinam illis honores exhibiti.

C A P. XIV.

Honorati Martyres à creaturis, vel insensibiliibus, vel irrationabilibus.

1683 **Q**ua ratione possunt, creaturæ, vel sensus, vel rationis expertes, fortissimos Christi pugiles honorarunt. Suos in primis honores exhibuere quatuor elementa, terra, aqua, aer, ignis; horumque habitatores. Eos numerare prolixum esset; indicabo nonnullos. Terra vel ab ipsis natali didicit honores Martyribus impendere. Nefanda, & immatura morte oppressi impius fratricida Cainus justorum coryphaeum, & Martyrum primum Abelem Genef. 4. Tunc Dominus ad homicidam: *Vox sanguinis fratribus tui clamat ad me de terra.* Nunc igitur maledictus eris super terram; quæ aperuit os suum, suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. Hebraicè est, maledictus tu à terra. Et verbum suscepit præ se fert cultum quandam, & honorem rei susceptæ exhibitum, ut claret ex Genef. 19. 21. *Ecce etiam in hoc suscepit preces tuas,* ait Dominus ad Loth. Ex Hebræo vertit Pagninus in dictionario, *Ecce honoravi faciem tuam in re hac.* Jam ergo expende honores à terra datos fusè Martyris cruori. Hic enim non de corpore iusti, sed de terræ corpore vocem elevare dicitur: *Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.* Clamat Martyrem honorans terra ipsa, clamat ore ipso purpureo, quem aperuerat, ut suscipiat, vel potius ut honoraret sanguinem pro pietate fulum; clamat ore aperito cruentum illum quasi deosculans, & acclusans fratricidam: *Non dixit (ait Ambro-*

S. Ambr.

fius

In via, & in Patria. Cap. XIV.

487

fius lib. 2. De Cain, & Abel cap. 9.) De fratris clamat corpore, sed de terra clamat. Et si frater parcit, terra non parcit. Si frater tacet, terra condemnat. Ipsa est in te, & testis, & judex. Maledicebat terra homicidam, impiumque tyranum, vindictam ructans: honorabat effusum Martyris cruentum non siccens sepeliri oblivione ejus memoriam, & fortitudinem in subeundo martyrio: ex ipsis terræ visceribus erumpentes voces, quæ cælum tangerent, & mortalium aures, eos ad honorandum Martyrem invitantes, &c. impellentes. Quod summopere exoptavit

Job. 16. 19. Martyr, & Martyrum typus Job cap. 16.

19. *Terra ne operias sanguinem meum, neque habet locum in te latendi clamor meus.* Ubi Olympiodorus, & Polychronius explicant in catena Græca contexta à nostro Comitolo: *Meus sanguis perinde ut Abelis, vociferetur.*

1684 Innumeræ alia exempla occurrunt passim in Martyrum nostrorum actis pro his honoribus datis à terra SS. Martyribus. Rupertus Abbas in vita sancti Eliphii apud Surium to. 5. die 16. Octobris; *Deinde (post amputatum caput, & manu illud gestans) subiit in montem, & ibi lapidem colore album, situ planum inveniens, sedis super eum;*

Protinus duritus lapidis officio cessit pro Martyri: etenim quasi cera bæne mollis insidenti gremium aperiens, concavum subsellum præbuit.

Drogo Monachus in vita S. Godolene apud eundem Surium tom. 4. die

6. Julii: *Porro humi pars illa, ubi interempta est in candidos lapides versa est, ut meritum ejus Dominus ostenderet, cumelisque fidelibus innotesceret cædes illius.*

Quin etiam cum ex animi devotione erga sanctam familiam de terra illa quidam secum domum adsparent, eam postea in gemmas mutatam mirati sunt.

Flores, arbores, & plantæ terre fætus Martyres honorant. Super sepulchrum

Sancti Juliani Martyris viam subito fuisse

rostrarum copiam mense Novembris, auctor est S. Gregor. Turonen. lib. 2. de gloria Martir. cap. 46. *Mirum dictu, vidit pavimentum rosi rutilantibus esse respersum: erant autem magnæ valde cum fragrantia odoris immensi.*

In ipsis quoque cancelli celaturas mirabatur rosas intus: nonus enim erat mensis. & haec ita erant virides ac si eadem ipsis putares hora,

& momento tanis virentibus esse decerpas.

Vide Metaphrastem in vita Sanct. Aethalæ apud Surium tom. 2. die 22. Aprilis. Bruta

etiam animalia suum etiam honorem exhibuere sanctis Martyribus: cuius rei quamplurima suppetunt exempla: apud Surium

tom. 3. die 23. Junii in vita S. Dulæ Martyr. & to. 6. die 20. Novemb. in vita Sancti Aedmundi Martyris, & tom. 4. die 17. Julii in vita Sancti Athenogenis Martyris. Audi

Eucherium homil. de Sancta Brandina Martyre; *Dilacerata vario tormentorum genere membra honorant bestie dum sœvire non norunt.*

Ubi sunt qui dicunt venerationem sacris Martyrum deferandam non esse corporibus.

Novit quandoque venenosissima vipera honore Paulum pro Christo divexam:

nam cum invassisset manum ejus vinctam in fidei causa; Ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est: ita ut Barbari

hoc videntes, & converentes se dicebant eum esse Deum.

Act. 28. 6. Quid hoc? Sanctus Chrysostomus homil. 8. in Epist. ad Ephes.

Admiraris Paulum quando ejus manum tetigit vipers, & nihil ei fecit? Ne mireris; reverita enim fuit catenam: etiam totum mare eam reverebatur; tunc enim erat vinculus. Ex bestia virulenta didecerunt homines honore hominem pro Christo vinculum, & ei quasi divinos honores impendere. Daniel inter Martyres numerandus, ut dixi lib. 4. par.

2. cap. 8. In lacum leonum missus manet illæsus. Dani. 6. similiterq; innumerallii Martyres.

1685

Honorat etiam Aqua elementum Santos Martyres. Mare enim, in quod projectæ Beati Clementis Martyris reliquæ, eas honorificè cepit, & servat: & immensum il-

lud pelagus defens, & retrocedens efficit, ut profundum adiri posset à fidelibus usque ad tria millaria: & singulis annis die ejus martyrii, septem dies retrocedisse dicitur, præbens iter per siccum ingrediens.

De quo S. Ephrem apud Surium to. 6. die 23. Novembris: qui præponit hunc honorem Iohoni exhibitoj Moysi virginæ mare rubrum dividenti. Sublevata saepe aqua maris subvehentibus, Martyrum exuviae loculis plumbeis inclusæ, & ad littora cum honore delatae: lege Gregorium Tu-

ronen. lib. 1. de gloria Martyrum cap. 34. Sigibertum in Chron. anno Christi 831. Lipomannum in vita Sancti Bartholomæi, S. Beda. Bedam in Martyrologio xi. kalend. Maii, Pruden.

to. 3. Prudentium Hymno S. Fontes à mari emergentes honorant Sancti Martyres Ju-

litta in Cæsaream; Terra porrò istius Beatae adventu aquam emisit, quæ suapte natura nulli non nostrum gratissima esse debeat;

ad eo ut Martyr hæc imaginem pientissimæ referat matris; dum nutrīcis in morem torius incolas urbis alit suaviter, perinde ac latte quopiam in communes usus affatim scaturiente.

Verba sunt Sancti Basili magni homilia de sancta Julitta, post initium. Hac illa resonat Jeremiæ vox cap. 18. 14. Nunquid deficit de petra agri nix. Ex Hebreo vertas;

nunquid deficerent de petra ubera? Theodor. legit, manna stillantes? id est, aquæ ex rupibus fluentes, ut ex uberibus lac. Lege Baroniū tom. 1. anno Christi 69. nu. 13. ubi de tribus fonticulis dulcis aquæ: qui tunc pri-

mus erupisse dicuntur, cùm Pauli caput excisum tribus se saltibus vi quadam spiritus divinitus agitavit. Lege etiam Surium S. Basil.

Ie. 18. 14. Baron.

Honorantur Martyres à pīsibus.

Metaphrastes in vita Sancti Eduardi Martyris tom. 2. die 22. Aprilis. Brutaliter

animalia suum etiam honorem exhibuere sanctis Martyribus: cuius rei quamplurima suppetunt exempla: apud Surium

tom. 3. die 23. Junii in vita S. Dulæ Martyr. & to. 6. die 20. Novemb. in vita Sancti Aedmundi Martyris, & tom. 4. die 17. Julii in vita Sancti Athenogenis Martyris. Audi

Eucherium homil. de Sancta Brandina Martyre; Dilacerata vario tormentorum genere membra honorant bestie dum sœvire non norunt.

Ubi sunt qui dicunt venerationem sacris

Martyrum deferandam non esse corporibus.

Novit quandoque venenosissima vipera honore Paulum pro Christo divexam:

nam cum invassisset manum ejus vinctam in fidei causa; Ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est: ita ut Barbari

hoc videntes, & converentes se dicebant eum esse Deum.

Act. 28. 6. Quid hoc? Sanctus Chrysostomus homil. 8. in Epist. ad Ephes.

Ab aere, & avibus honorantur, Surius.

Scrit. Joannis Diaconus apud Surium die 12. Martii? Utique hæc tenus tantis miraculis coruscare probantur, ut siccitatis tempore foras excusse, pluviam conferant, inundationis

verò,

Pruden.

verò, serenitatem reducant. Nix aëris coope-
ravit corpus S. Eulalii Virginis, & Martyris:
de quo Prudentius Hym. 3. peri stephanon.

Ecce nivem glacialis hyems

Ingerit, & tegit omne forum;

Membra tegit simul Eulalia,

Axe jacentia sub gelido,

Palliali vice Linteoli.

Surius.

Aves similiter cœli, seu aeris suos dedere
honores Sanctis Martyribus. Surius in vita
Sancti Floriani Martyris tom. 3. die 4. Maii:
Fluvius autem suscipiens Martyrem Christi,
expavit, & elevatis undis in quoddam eminenti-
tius saxum corpus ejus exposuit; quod Aquila
nun Dei eo advolans, expansis alis prote-
gebat. Simile quid refert Cromerus lib. 4.
histor. Poloniae circa finem.

Cromer.

1687 Ignis etiam elementum multiplici ho-
nore affectus Santos Martyres. Eusebius Cæ-
fari. lib. 4. Historia Eccles. cap. 14. scribit
de Sancto Polycarpo Martyre: Ignis fornici-
speciem gerens, tanquam velum navigii ven-
torum flatibus turgescens, corpus Martyris
undique obvallat. Et quidem olim propè
quotidianum, & in SS. Martyrum actis ubi-
vis obvium, quod de sopita, in eorum ho-
nore, ignium vi infinites legitimus. Eu-
cherius supra relatus: Dilacerata vario tor-
mentorum genere membra, sanctificant flam-
ma, dum pascere nesciunt. Decantissima est
trium puerorum Hebraeorum historia apud
Dani. 3. v. 16. De quo multi multa. Mini-
me parcam Sancti Chrysostomi verbis hom.
4. ad Populum: Ignis murus illis factus est,
& vestis flamma, & fons fornax, & ligatos
capiens, solutos reddidit. Mortalia exceptit
corpora, & tanquam in mortalibus abstinuit;
non agnovit naturam, sed pietati reverentiam
exhibitum. Ignis sæpe globi, & columnas supra
Sanctorum Martyrum sepulchra, & tormentorū loca apparuerunt. Lege Bedam to. 3.
lib. 3. Historia Anglicana cap. 11. & Surium
in vita S. Eduardi to. 2. die 18. Martii.

Eucherius.

1688 Fulgentissima cœli luminaria suos
impendunt Martyribus honores. Stanni non
semel Heroinam illam frémnam Apoc. 12.
Ecclesiā esse in suis Martyribus divexa-
tam: amīta dicitur Sole, stellis coronata, &
Lunæ innitens. Quid hoc aliud esse dixeris,
nisi cœlestia lumina contentione quadam
advolas ad Martyres condecorandos, &
honorandos? Hunc debitum famulatum, &
honorem reddiderunt cœli astra Josepho,
qui inter Martyres numeravimus lib. 4.
p. 2. cap. 4. Vidi per somnum quasi solem, &
lunam, & stellas undecim adorare me. Gene.
37. 9. Refert Metaphrastes in vita SS. Mart-
yrum Taraci, Probi, & Andronicī apud
Surium tom. 5. die 12. Octobris: Cumque cum
aliis permixta essent sanctorum corpora, &
ignorarentur propter tenebras; stella lucidissi-
ma è celo terram illustrans, & stans super
unumquodque corpus præbuit lucem ad ea agno-
cenda: illam forte stellam imitans, que in
Christi ortu secundum carnem Magos ex Perse-
de evocavit, & deduxit. Idem auctor in vita
S. Joan. Bapt. apud Surium to. 4. die 29. Aug.
Ego autem (sanctus quidam Monachus) ter-
rōre affectus, & experreclus, statim surrexi,
& vidi proximè stellam ante oculos que iter
ineunti me præcedebat. Ego verò ibam illam
sequens, donec illa sletit super concham spelun-
ce, ubi defossum fueat caput præcursoris.

Beda.
Surius.Martyres
honorantur
à celi lu-
minarib.Gene. 37.
9.
Metap.

C A P. XV.

Honorati Martyres ab Hominibus, ab
Angelis, à Deipara, ab ipso
Deo.

1689 Honores Martyribus ab hominibus
exhibiti insignes omnino sunt, &
omnigeni: neque ab infimæ notæ homini-
bus solum, sed ab iis præsternit, qui maje-
state excellunt. In quam rem illustre est
Isaiae vaticinium ex cap. 49. 7. Hæc dicit
dominus redemptor Israël, sanctus ejus ad
contemptibilem animam, ad abominationem
genitum, ad servum Dominorum. Reges videbunt,
& consurgent Principes, & adorabunt propter
Dominum, quia fidelis est, & sanctus Israël,
qui elegit te. Non hæc ad Israeliticam gen-
tem abjectam, sordidam, contemptibilem
vilesque servos referenda (ut nonnulli vo-
lunt apud Hieronymum) sed ad Christum,
Christique Martyres generosos, in quibus
tantopere vexatur ipse, non securus ac caput
in membris, in hunc planè fensum. Hæc dicit
Dominus ad Christum Martyrum Principem,
cujus anima vilis existimata est, &
contemptibilis: ad ejus etiam familiam, &
gentem afflictam, cruciatam, & excarnifi-
catam, quæ tyrannis abominationi est, quæ
item cum capite suo Jesu servituti videtur
esse subiecta. Hic sensus deducitur aptissi-
mè ex Hieronymo, Cyrillo, Procopio, Eu-
sebio, Tertulliano relatis à Castro: nec non
ex Forerio, Montano, Sanctio, Cornelio, &
alii. Claret ex Aquila, & Theodosius
translatione: Ei, qui despicit animam, qui
abominationi est genti, qui servus est Princi-
pum. Ex Lxx. etiam versione: Sanctificate
eum, qui despicit animam suam, qui abomi-
natur a gentibus, servus Principum. Unde S.
Hieronymus ita: Manifœt Christi perficie
convenit: ipse enim bonus pastor posuit ani-
mam suam pro ovibus suis, & contempnit
eam: qui abominationi est genti Iudeorum,
qui servus est Principum, & tam humilis, ut
flaret ante Annam, & Caipharam, & cruci-
gendas Herodi, & Pilato mitteretur. Christo
igitur Israël verba quadrant tanquam capi-
ti, Martyribus verò suis ut corpori ad
capitis similitudinem excarnificatis, &
contemptis, juxta expositorum, quos retuli-
mus, mentem. Audi unum Forerium: Hoc Foreri,
verfu bono animo esse jubet pusillum illum
gregem cum capite suo despecto, & novissimo
omnium virorum: hos, in quos tanquam in
vilia mancipia, homines invehebantur probris,
damnis, cruciatibus & morte ipsa eos affi-
cientes tanquam oves morti destinatas; hos in-
quam consolatur. Est verò hoc, quod Marty-
ribus suis Christus prædixit Luca 21. 17.
Eritis odio omnibus hominibus propter no-
men meum. Et Joan. 16. 2. Venit hora, ut om-
nis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se-
præstare Deo. Lega Paulum 1. ad Corin. 4.
2. & Acta Apostol. cap. 2. & 3. & 4. Consule
Ecclesiasticas Historias, unde claret Marty-
res fuisse tyrannis contemptibles, abom-
inabiles, & quasi vilia mancipia probris, &
tormentis affectos. Ergo solatur Deus per
Iuliam Martyres Ecclesiæ, polliceurque
fore, ut in medio illo contemptu, in illa
abominatione, execratione, & oppressione,

eos

In via, & in Patria. Cap. XV.

489

eos videant Reges ipsi, demirentur, &
vereantur; affligerent honoris gratia Princi-
pes, & proni adoret. Quantus quoque erit
hic honor? (ait Forerius) quem sic unquam
honorarunt Reges? Certè post verbera, & Cru-
ces, & omne tormentorum genus, vicerunt tandem.
Lege S. Augustinum ad illud Ps. 118.
22. concione 9. Aufer à me opprobrium, &
contemptum, quia martyria tua exquisivi:
qui splendide rem totam illustrat.

1690 Hic verò meminisse oportet nonnullorum
Imperatores egredi Martyrum culto
res.

Theodor Baron. s. Chrysoft. Sozom.

Prosper. D. Sanct. de Avil.

Angeli Martyrum cultores & famuli.

I. Pet. 1. 12.

Cathar. P. Salm.

Tertull.

S. Nazia.

Metaph.

redemptio, &c. Vides honor epitaphiis ab
Angelis exhibitus Martiri? Parco innumeris
alii exemplis, quæ obvia sunt in SS. Mar-
tyrum actis.

1692 Exhibitos etiam magnos Martyribus
honores à magna Dei Matre, quis neget?
Ea propter appellatur à Sancto Ephrem
orat. ad virginem, Martyrum honor, & de illorum.

Deipara
Martires
honorat,
& isti honor

Can. 7. 2.

1693 Hic verò meminisse oportet nonnullorum
Imperatores egredi Martyrum cultores. Magnus in primis Con-
stantinus, ejusque successores egregiae pietatis Principes. De quibus Theodoreus in
historia sui, Baronius tom. 3. Annalium An. Christi 324. S. Chrysoft. Homi. 26. in
Epist. ad Corin. & Homi. 66. ad Popu. &
ser. adversus Gentiles to. 5. Sozomenus lib.
2. Histo. cap. ultimo. Deinde Theodosius Hispanus, singulari in Martyres religione
excelluit. De quo Prosper in Chroni. apud
Henricum Canis. tom. 1. lectio. antiqu. Theodo-
rum lectorum lib. 2. collecta. Sic etiam erga
Martyres affecti Imperatores alii, Reges,
& Principes. Vide D. Sanctum Davila
Episcop. Gienensem lib. 3. de cultu reliquia
rum cap. 5.

1694 Angelis etiam summo ubique in pre-
tio, & veneratione fuere Sancti Martyres.
Quo faciunt illa Petri verba Epis. 1. cap. 1.
v. 12. juxta Graecam, & Syriacam lectionem,

Can. 7. 7.

cui applaudunt multi Ecclesiæ Patres, & ve-
teres Expositores: In quæ desiderant Angeli
prospicere. Sermo enim est de passionibus
militantis Ecclesiæ, sive gloriois Marty-
rum certaminibus, de quibus in preceden-
tibus versiculis: atque in hoc fenu verba
capiunt Catharinus, noster Salmeron, & alii
bonæ notæ interpretes. Cœlestes itaque
spiritus in generosos Christi Athletas for-
tier decertantes ardenter feruntur defi-
derio, summo studio, cultu, & religione
suspicunt: hoc enim præ se fert Græcum
verbum. Hinc illud pulchrum Tertulliani
effatum lib. de cultu fœmin. cap. 13. Stole
Martyrum præparantur, Angelis bajulis sus-
tinentur. Quo ostendit, Angelos sic affici in
SS. Martyres, ut quasi inferioris ministerii
famuli illis inferuant ministeris eorum ad-
dicti, & mancipati. Consonat Sanctus Nazianzenus orat. 25. de Christianis ab hæ-
reticis divexatis: Hi (id est, tyramni) popu-
los habent (sibi subditos, ac ministrantes) nos Angelos: qui Martyribus famulan-
tes. Plena sunt ad hujus rei comprobatio-
nem Ecclesiastice historiæ exemplis variis.
Corpus S. Vitalis Martyris Romanum exte-
runt Angelis, ut in ejus vita habetur. Cor-
pus similiter Sanctæ Catharinae Virginis,
& Martyris collocatum mirabiliter per san-
tos Angelos in summitate montis Sinai.
Angeli etiam ductores fuere capsæ, in
qua repositum corpus S. Menæ Martyris.
Metaphrastes in martyrio Sanctæ Agathæ
Martyris apud Surium to. 11. die 5. Februarii
ita scribit: Quidam verò adolescens ha-
bens secum pueros numero centum pulcher-
rimè vestitos (hi Angeli erant) cum veni-
set in locum, in quo situm erat sanctum ejus
corpus, tabulam, quam apporaverat marmo-
ream capsæ imposuit, sic inscribens: mens
santa, honor in Deum voluntarius, & patrie

Prov. 9.

P. Lorin
Act. 7. 58.

1695 Denique ab ipso Deo magni Martyr-
io, & Martyribus honores impenduntur. Ut
enim purpureus Cantor Psal. 115. Preiosissi-
ma res honorans.

Ab ipso

Deo Martyr-
ies honoran-
tes.

1696 Chaldeus verit; Honorifica coram Domino Chalde-
mors, quæ infertur sanctis ejus. Hebraicè pro
preiosissima est jacar, id est, honorabilis, honora-
ta, in honore est. Eadem vox ponitur Psalm. 71.

Ps. 71. 14.

1697 Honorable nomen eorum coram illo. He-
braicè, Pretiosus, honorabilis sanguis eorum
in oculis ejus. Chaldaicè: erit honorificus san-
guis eorum coram eo. Joannes Campensis;

Chalde:

Nec temere fundi sicut sanguinem illorum:
quasi rem charissimam, magno in pretio, &
honore habitam ab ipso Deo. Ad priora
illa Davidis verba, lege Sanctum Basilium
in laxiori commentario: ubi inter alia ad
rem nostram, hæc subtextit: Mors si cuiquam
irrogatur pro Christi nomine, pretiosæ cen-
sus

Basil.